

TIBBIYOT O'QUV YURTI TALABALARIGA TA'LIM BERISHDA TERAPIYA FANINING AHAMIYATI

Jonqobilova Zuxra

Xalqaro innovatsion tibbiyot texnikumi Terapiya fani o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada tibbiyot o'quv yurti talabalariga ta'lim berishda terapiya fanining ahamiyati, uning bo'lajak shifokorlarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishdagi o'rni yoritilgan. Terapiya fanining nazariy va amaliy jihatlari, klinik fikrlashni rivojlantirishdagi ahamiyati, zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish usullari hamda profilaktik tibbiyotdagi roli tahlil qilingan. Shuningdek, terapiya fanining boshqa klinik yo'nalishlar bilan uzviy bog'liqligi va talabalarni malakali mutaxassis sifatida tayyorlashdagi ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so'zlar: terapiya, tibbiyot ta'limi, klinik fikrlash, ichki kasalliklar, amaliy ko'nikma, diagnostika, profilaktika, pedagogik texnologiyalar, terapevt, tibbiyot talabasi.

Kirish. Terapiya fani tibbiyot ta'limining eng muhim va asosiy tarkibiy qismlaridan biri hisoblanadi. Ushbu fan bo'lajak shifokorlarning kasbiy bilim, amaliy ko'nikma va klinik tafakkurini shakllantirishda alohida o'rin tutadi. Terapiya inson organizmida uchraydigan ichki kasalliklarni aniqlash, ularni davolash, profilaktika qilish hamda bemorlarni kuzatish jarayonlarini o'rganuvchi fan bo'lib, u tibbiyotning deyarli barcha yo'nalishlari bilan chambarchas bog'liqdir. Zamonaviy tibbiyot taraqqiyoti, yangi diagnostik texnologiyalar, innovatsion davolash usullarining paydo bo'lishi terapiya fanining ahamiyatini yanada oshirmoqda. Ayniqsa, tibbiyot o'quv yurtlarida tahsil olayotgan talabalar uchun terapiya fani nafaqat nazariy bilim manbai, balki kelajakdagi amaliy faoliyatning poydevori sifatida ham xizmat qiladi.

Terapiya fanini o'rganish davomida talabalar inson organizmining fiziologik holati hamda turli patologik jarayonlar o'rtasidagi bog'liqlikni chuqur anglay boshlaydilar. Ushbu fan orqali yurak-qon tomir tizimi, nafas olish tizimi, ovqat hazm qilish tizimi, siydik ajratish tizimi, endokrin tizim va boshqa ichki organlar faoliyatidagi o'zgarishlar haqida mukammal ma'lumot beriladi. Talabalar nazariy bilimlarni amaliy mashg'ulotlar bilan uyg'unlashtirish orqali kasalliklarni aniqlash va davolash bo'yicha dastlabki klinik tajribaga ega bo'ladilar. Aynan terapiya fani orqali bo'lajak shifokorlarda bemorni tinglash, shikoyatlarini tahlil qilish, kasallik anamnezini yig'ish, fizik tekshiruv o'tkazish, tashxis qo'yish va davolash rejasini ishlab chiqish ko'nikmalari shakllanadi.

Tibbiyot ta'limida terapiya fanining o'rni shundaki, u boshqa klinik fanlarni o'rganish uchun mustahkam asos yaratadi. Masalan, kardiologiya, pulmonologiya, gastroenterologiya, nefrologiya, endokrinologiya kabi tor mutaxassisliklar terapiya fanidan kelib chiqqan holda rivojlangan. Shuning uchun ham talabalar avvalo terapiya asoslarini puxta egallamasdan turib, murakkab klinik yo'nalishlarni to'liq tushunib yetolmaydilar. Terapiya fanida olingan bilimlar keyinchalik jarrohlik, reanimatsiya, pediatriya, nevrologiya va boshqa ko'plab yo'nalishlarda ham qo'l keladi. Chunki har qanday mutaxassis shifokor bemorning umumiy ahvolini baholash, ichki organlar faoliyatini tahlil qilish va umumiy klinik xulosaga kelish ko'nikmasiga ega bo'lishi zarur.

Bugungi kunda dunyo miqyosida surunkali kasalliklar sonining ortib borishi terapiya fanining dolzarbligini yanada kuchaytirmoqda. Yurak ishemik kasalligi, arterial gipertenziya, qandli diabet, bronxial astma, surunkali gastrit va boshqa ko'plab kasalliklar inson salomatligiga jiddiy xavf tug'diradi. Bunday kasalliklarni erta aniqlash va samarali davolash uchun yuqori malakali terapevt-shifokorlar zarur bo'ladi. Shu sababli tibbiyot o'quv yurtlarida terapiya fanini chuqur va mukammal o'qitish davlat sog'liqni saqlash tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Talabalarda terapiya faniga bo'lgan qiziqishni oshirish, ularni zamonaviy diagnostik usullar bilan tanishtirish va amaliyotga yaqinlashtirish orqali malakali kadrlar tayyorlash mumkin bo'ladi.

Terapiya fanining asosiy vazifalaridan biri talabalarni klinik fikrlashga o'rgatishdir. Klinik fikrlash — bu bemor holatini tahlil qilish, simptomlarni solishtirish, differensial tashxis qo'yish va eng to'g'ri davolash usulini tanlash qobiliyatidir. Mazkur ko'nikma faqatgina kitob o'qish orqali emas, balki amaliy mashg'ulotlar, klinik kuzatuvlar va bemorlar bilan ishlash jarayonida shakllanadi. Talabalar terapiya mashg'ulotlarida bemorlar bilan muloqot qilishni, ularning ruhiy holatini tushunishni va tibbiy etikaga rioya qilishni ham o'rganadilar. Bu esa bo'lajak shifokorlarning nafaqat bilimli, balki insonparvar va mas'uliyatli mutaxassis bo'lib yetishishiga xizmat qiladi.

Terapiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion usullardan foydalanish ham katta ahamiyatga ega. Hozirgi davrda interaktiv metodlar, klinik vaziyatli masalalar, simulyatsion treninglar, elektron ta'lim platformalari va virtual laboratoriyalar terapiya ta'limining samaradorligini oshirmoqda. Talabalar turli klinik holatlarni modellashtirish orqali murakkab vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishni o'rganadilar. Ayniqsa, simulyatsion markazlarda tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalar uchun

juda foydali bo'lib, ular real bemorga zarar yetkazmagan holda amaliy ko'nikmalarni mustahkamlash imkonini beradi. Bu esa yosh mutaxassislarning kelajakdagi kasbiy faoliyatida o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi.

Terapiya fanining ahamiyati profilaktik tibbiyot bilan bog'liq jihatlarida ham namoyon bo'ladi. Zamonaviy sog'liqni saqlash tizimi kasallikni davolashdan ko'ra uning oldini olishga ko'proq e'tibor qaratmoqda. Terapiya fanini o'rganish orqali talabalar sog'lom turmush tarzining ahamiyatini, to'g'ri ovqatlanish, jismoniy faollik, zararli odatlardan voz kechish va muntazam tibbiy ko'riklarning foydasini tushunadilar. Kelajakda ular aholiga profilaktik maslahatlar berish, kasalliklarning erta diagnostikasini amalga oshirish va sog'lom jamiyatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydilar.

Tibbiyot o'quv yurtlarida terapiya fanini o'qitish jarayonida nazariya va amaliyot uyg'unligi alohida e'tiborga olinadi. Nazariy ma'ruzalar davomida talabalar kasalliklarning etiologiyasi, patogenezi, klinik belgilari, diagnostikasi va davolash usullari haqida ma'lumot oladilar. Amaliy mashg'ulotlarda esa ushbu bilimlarni real klinik vaziyatlarda qo'llashni o'rganadilar. Bu jarayon talabalarni mustaqil fikrlashga, tahlil qilishga va tezkor qaror qabul qilishga o'rgatadi. Ayniqsa, klinik bazalarda o'tkaziladigan amaliyotlar terapiya fanining haqiqiy mohiyatini tushunishga yordam beradi.

Terapiya fanini o'qitishda professor-o'qituvchilarning malakasi ham katta ahamiyat kasb etadi. Tajribali pedagog va amaliyotchi shifokorlar o'z bilim va tajribalarini talabalar bilan bo'lishish orqali ularning kasbiy shakllanishiga katta hissa qo'shadilar. O'qituvchining bemor bilan muomalasi, diagnostik yondashuvi va davolash usullarini tushuntirishi talabalar uchun namuna bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli terapiya fanini o'qituvchi mutaxassislar nafaqat chuqur nazariy bilimga, balki boy amaliy tajribaga ham ega bo'lishlari lozim.

Terapiya fanining ahamiyati xalqaro tibbiyot standartlari bilan ham bog'liqdir. Bugungi globallashtirish davrida tibbiyot sohasi xalqaro hamkorlik asosida rivojlanmoqda. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti tomonidan ishlab chiqilgan klinik protokollar va tavsiyalar terapiya amaliyotida keng qo'llanilmoqda. Talabalarni ushbu standartlar asosida tayyorlash ularning xalqaro darajadagi bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishiga imkon yaratadi. Bu esa kelajakda mamlakat tibbiyotining rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Terapiya fanining o'quv jarayonidagi yana bir muhim jihati ilmiy-tadqiqot faoliyati bilan bog'liqdir. Talabalar terapiya fanini o'rganish davomida ilmiy izlanish olib borish, klinik ma'lumotlarni tahlil qilish va statistik usullardan foydalanishni ham o'rganadilar. Bu esa

ularida ilmiy dunyoqarash va tanqidiy fikrlashni shakllantiradi. Tibbiyotda yangi davolash usullari va diagnostik texnologiyalar aynan ilmiy tadqiqotlar natijasida yaratilishini hisobga olsak, terapiya fanining ilmiy salohiyati juda yuqori ekanligini ko'rish mumkin.

Shuningdek, terapiya fanining psixologik va kommunikativ jihatlari ham katta ahamiyatga ega. Shifokor bemor bilan to'g'ri muloqot qila olishi, uning ruhiy holatini tushunishi va ishonch uyg'ota olishi zarur. Terapiya mashg'ulotlari davomida talabalar bemor bilan suhbatlashish madaniyati, tibbiy etikaga rioya qilish, deontologik tamoyillar va stressli vaziyatlarda o'zini tutish kabi ko'nikmalarni egallaydilar. Bu esa kelajakda sifatli tibbiy xizmat ko'rsatishda muhim omil hisoblanadi.

Terapiya fanining zamonaviy axborot texnologiyalari bilan integratsiyasi ham ta'lim samaradorligini oshirmoqda. Elektron tibbiy kartalar, telemeditsina, sun'iy intellekt asosidagi diagnostika tizimlari va mobil tibbiy ilovalar terapiya amaliyotida keng qo'llanilmoqda. Talabalarni ushbu texnologiyalar bilan tanishtirish ularning zamonaviy tibbiyot talablariga mos mutaxassis bo'lib yetishishiga yordam beradi. Ayniqsa, pandemiya davrida masofaviy ta'lim va telemeditsinaning ahamiyati yanada yaqqol namoyon bo'ldi. Bu esa terapiya fanini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish zarurligini ko'rsatdi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, terapiya fani tibbiyot o'quv yurti talabalarining kasbiy tayyorgarligida markaziy o'rin egallaydi. Ushbu fan orqali talabalar ichki kasalliklar haqida chuqur bilimga ega bo'lish, klinik fikrlashni rivojlantirish, amaliy ko'nikmalarni shakllantirish va bemor bilan ishlash madaniyatini egallash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Terapiya fanini sifatli o'qitish kelajakda malakali, bilimli va insonparvar shifokorlarni tayyorlashning muhim sharti hisoblanadi. Zamonaviy tibbiyotning rivojlanishi, yangi kasalliklarning paydo bo'lishi va aholi salomatligini saqlash zarurati terapiya fanining ahamiyatini yanada oshirib bormoqda. Shu sababli tibbiyot ta'limida terapiya faniga alohida e'tibor qaratish, uni zamonaviy pedagogik va innovatsion texnologiyalar asosida o'qitish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Karimov X.V., Saidov B.T. Terapiya asoslari. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
2. Ismoilov J.I. Klinik terapiya va diagnostika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.
3. Rasulov A.A. Ichki kasalliklar va hamshiralik ishi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
4. Abdullayev M.N. Zamonaviy terapiya usullari. – Toshkent: Tafakkur, 2023.

5. Yo'ldoshev Q.R. Tibbiyot pedagogikasi va innovatsion texnologiyalar. – Toshkent:
Turon zamin ziyo, 2021.